

THEOLOGIA SYSTEMATICA

R. Szabó István*

Ökumené Doktori Iskola, Babeş–Bolyai Tudományegyetem

A szerhasználat és az addikciók keresztyén megközelítése. Szemelvények

Bevezetés

A keresztyénségnek minden időben reflektálnia kellett az adott kor társadalmi, kulturális és egzisztenciális kihívásaira, valamint azokra a tényezőkre, amelyek meghatározták az emberi élet kereteit és tapasztalatait. Ennek részeként választ kellett adnia az emberi szenvedés, a szabadság iránti törekvés, valamint a bűn és a különböző kötöttségek alóli szabadulás lehetőségének kérdéseire is. Ebben a tanulmányban az elmúlt közel kétezer év szerhasználatával és általában az addikciókkal kapcsolatos keresztyén tanításból hozok fel példákat szemelvényesen, kezdve Augustinustól a Romániában élő felekezetek, illetve jeles kortárs képviselőik tanításáig.

Augustinus és a *summum bonum*

Hippói Szent Ágoston (354–430) szerint a részegség a lélek rossz irányultságának jele: az ember nem a *summum bonum*hoz, a legfőbb jóhoz, Istenhez, hanem alacsonyabb testi örömhöz tapad. Etikája lényegében a Szentírás legfőbb parancsaira épült, nevezetesen Isten iránti szeretethez, a felebarát iránt tanúsítandó szeretetéhez és önmagunk szeretetéhez (Mt 22,38–39). Istent önmagáért kell szeretnünk, az önmagunk és felebarátunk iránti szeretetnek pedig az Isten iránti szeretetünkből kell fakadnia. Bármely önszeretet, amely magasabb rendű, mint az Isten és a felebarát iránti szeretet, a büszkeségben gyökerezik, amely minden bűn gyökere. Augustinus etikájában az akarat megelőzi a cselekvést. Szerinte

* R. Szabó István (Szászrégen, 1967) 1995-ben szerzett vallásstanári oklevelet a kolozsvári Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Református Tanárképző Karán, lelkészi oklevelet pedig 2005-ben a révkomáromi Selye János Egyetem Református Teológiai Karán. Lelkészsé 2007-ben szentelték a Szlovákiai Keresztyén Református Egyház rimaszombati zsinati ülésén. Jelenleg az Erdélyi Református Egyházkerület által támogatott Bonus Pastor Alapítvány magyarózdai Terápiás Otthonának lelkésze. 2021 óta a BBTE Református Tanárképző és Zeneművészeti Kara és Római Katolikus Teológia Kara által működtetett Ökumené Doktori Iskola hallgatója. Kutatási területe: szenvedélybetegség és családtagjaik gyülekezeti felkarolása és gondozása. E-mail címe: r.sz.istvan@gmail.com.

az akarat megosztott, vagyis két egymással ellentétes, egymással küzdő törekvés.¹ A jó cselekvésének akarásával a vonakodás áll szemben, vagyis hogy azt tegyük, amit Isten vár el tőlünk. Ezért a jót cselekedni vagy jónak lenni csak Isten kegyelméből lehetséges.²

Augustinus két levelében is foglalkozott azokkal az észak-afrikai gyülekezetekben jelentkezett féktelen lakomákkal és részegeskedésekkel, amelyek vértanúk ünnepeihez kapcsolódtak,³ s amelyeket igyekezett megszüntetni Hippóban.⁴ Szerinte a részegség nincs Isten tetszésére, az ettől való szabadulás az ő kegyelme által lehetséges, viszont a részegeseknek felelőssége imádkozniuk ezért.⁵

Római katolikus tanítás az addikciókhoz való viszonyulásról

Aquinoi Szent Tamás

Aquinoi Szent Tamásnak sajátos tanítása volt az alkoholfogyasztásról és a részegségről. Nézetei teológiaiak, mivel Isten megismerésének elsődleges forrása a kinyilatkoztatás, viszont ez nem zárja ki, hogy a keresztyén hitnek van racionális alapja is. A filozófiát és a teológiát egymást kiegészítőnek tartotta.⁶

Ami a részegség és a vétkezés közötti kapcsolatot illeti, véleménye szerint három lehetőség létezik: 1. lehet valaki részeg anélkül, hogy vétkezne, éspedig akkor, ha nem veszi észre, hogy „ivása mértéktelen, és hogy az ital mámorító hatású”; 2. a részegség lehet könnyű s ezáltal megbocsátandónak tekinthető bűn, amikor valaki tudja, hogy ivása mértéktelen, de nem tud az ital mámorító hatásáról; 3. a részegséget viszont halálos bűnnek kell tekinteni abban az esetben, amikor az ember tudja, hogy mértéktelenül iszik, és annak is tudatában van, hogy az alkohol mámorító hatást gyakorol rá.⁷

Aquinoi nem foglalkozik az alkohol egészségre gyakorolt hatásaival, illetve azal sem, hogy a mértéktelen és folyamatos italfogyasztás erősen károsítja a pszichomotorikus funkciókat, kihatással van a memória romlására, hangulati zavarokat okoz, és hogy hatással van az étvágyra és nem kevésbé az akaratra, illetve annak

¹ Ld. *De moribus Ecclesiae catholicae* I. 15–21.; *De doctrina christiana* I. 22–27. Vö. Cook, C. H. Christopher: *Alcohol, Addiction and Christian Ethics*. New Studies in Christian Ethics, Series Number 27. Cambridge University Press, Cambridge (UK) 2008, 53.

² Cook, C. H. Christopher: *i. m.* 53.

³ *Epistula* 22,6. Ld. Letter 22 (A. D. 392). In: *Nem Advent*. https://www.newadvent.org/fathers/1102022.htm?utm_source=chatgpt.com (2026. máj. 17.).

⁴ *Epistula* 29,8–10. Ld. Letter 29 (A. D. 395). In: *Nem Advent*. https://www.newadvent.org/fathers/1102029.htm?utm_source=chatgpt.com (2026. máj. 17.).

⁵ Cook, C. H. Christopher: *i. m.* 58.

⁶ Uo. 60.

⁷ Uo. 62.

gyengülésére. Számára az a fő kérdés, hogy a szeszes ital milyen hatást gyakorol az emberi értelemre.⁸ Szerinte a borfogyasztás „törvényesnek” minősült, viszont a részegség ellentétes azzal, amiért teremtettünk, vagyis a *ratio bonival*, és az értelem károsodása miatt az ember nem tudja beteljesíteni az Isten által ráruházott célját.⁹

II. János Pál és XIV. Leó pápa

Körülbelül 600 évvel Aquinói Szent Tamás után II. János Pál pápa 1984. június 22-i *Az alkoholizmus tudományos, társadalmi és erkölcsi vonatkozásairól szóló nemzetközi konferencia résztvevőibez intézett beszédében* VI. Pál pápát idézte, aki Aquinói Szent Tamáshoz hasonlóan foglalt állást a függőségek és a részegség kérdéskörében:

„A tét nem más, mint maga az emberi méltóság kérdése. Ez a probléma számos emberi dimenziót érint: az embert mélyen érinti az értelem és az akarat gyakorlásában, az emberi lényként betöltendő valódi szerepének megvalósításában, és végül a magas szellemi rendeltetés elérésében is.» (VI. Pál pápa beszéde az Amerikai Egyesült Államok *Kábítószerrel való visszaélés és ellenőrzés* nevű bizottságához, 1976. november 20-án: *Insegnamenti di Paolo VI*, XVI [1976], 962.)¹⁰

XIV. Leó pápa ezt mondta 2025. június 26-án, a kábítószerfogyasztás és az illegális drogkereskedelem elleni nemzetközi nap résztvevőibez intézett beszédében:

„Ma, testvéreim, olyan küzdelmet vívunk, amelyet nem adhatunk fel mindaddig, amíg körülöttünk bárki is a függőség különböző formáinak foglya. Küzdelmünk azok ellen irányul, akik hatalmas nyereségre tesznek szert a kábítószerekből és mindenféle függőségből – gondoljunk csak az alkoholra vagy a szerencsejátékra. Hatalmas érdekcsoportok és kiterjedt bünszervezetek működnek, amelyeket az államoknak kötelességük felszámolni. Könnyebb azonban az áldozataik ellen harcolni. Túl gyakran, a biztonság nevében háborút indítanak a szegények ellen, és azokkal töltik meg a börtönöket, akik csupán a halál láncának utolsó láncszemei. Azok viszont, akik a láncot a kezükben tartják, befolyásra és büntetlenségre tesznek szert. Városainkat nem a kirekesztettektől kell megszabadítani, hanem a kirekesztéstől; nem a kétségbeesettektől kell megtisztítani, hanem a kétségbeeséstől.» (Ferenc pápa: *Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 210.)¹¹

⁸ Cook, C. H. Christopher: *i. m.* 64.

⁹ Address of Pope John Paul II to the Participants in the International Conference on the Scientific, Social and Moral Aspects of Alcoholism. Friday, 22 June 1984. In: *The Holy See*. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/1984/june/documents/hf_jp-ii_spe_19840622_conf-int-alcoolismo.html (2026. máj. 17.).

¹⁰ Uo.

¹¹ Address of Pope Leo XIV to Participants in the International Day Against Drug Abuse and Illicit Trafficking. San Damaso Courtyard, Thursday, 26 June 2025. In: *The Holy See*. <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/speeches/2025/june/documents/20250626-giornata-lotta-droga.html> (2026. máj. 17.).

XIV. Leó pápa tágabb összefüggésükben szemléli az addikciókat, és a kábítószer- vagy alkoholfogyasztót elsősorban áldozatnak látja, aki a bűnbandák ténykedésének utolsó láncszeme. Arra buzdít, hogy a teljes láncot vegyük figyelembe, beleértve a gyártókat, a forgalmazókat és azokat is, akik ezekből profitálnak. Vagyis nem bűnözőként kezeli a fogyasztót, illetve a függőt, hanem magasabb szintről és tágabb összefüggésben szemléli a problémát.

Ortodox teológusok és papok a szerfogyasztásról, a részegségről és a helyreállításról

Ioan-Lucian Radu teológus és Ilie Cleopa atya

Pál apostol Timóteusnak adott tanácsának alapján, hogy tudniillik gyomrára és gyakori gyengélkedésére való tekintettel éljen egy kevés borral is (1Tim 5,23), Ioan-Lucian Radu ortodox pap és teológus *Szent Timóteus és az alkoholfogyasztás* címmel közölt ismeretterjesztő cikket arról, hogy Pál apostol gyógyászati célból ajánlotta tanítványának a mérsékelt borfogyasztást. A modern orvostudomány is megerősíti a bor jótékony hatását a gyomorproblémákra, de azt is, hogy tonikként a szennyezett vizet is alkalmassá teszi a fogyasztásra. Ioan-Lucian Radu szerint Pál apostol tanácsa arra utalhat, hogy Timóteus szigorúan böjtölt, s így soha nem fogyasztott alkoholtartalmú italt. Viszont úgy tűnik, hogy az ő esetében jótékonyan hathat „egy kevés bor”. Pál tehát az ókori világban is elterjedt gyógyászati borhasználatról beszél, és nem általában ösztönözte tanítványát az alkoholfogyasztásra, mint ahogyan ezt egyesek értelmezték.¹²

A 2024-ben szentté avatott Ilie Cleopa atya (1912–1998) szerint a részegség halálos bűn, amely kicsapongáshoz, a család romba döntéséhez, nyilvános megszégyenüléshez, mindenféle nyavalyához, szegénységhez, gyilkossághoz vezet, és örök kárhozát lesz a végső következménye.

„Ilie Cleopa ezt mondja: A részegség a kicsapongás szülőanyja, amelyből minden gonosz származik. A részegség az embert szegénységbe, pusztulásba, igazságtalanságba és kegyetlenségbe vezet. A részegség még inkább tilos Isten szolgáinak, azaz a papságnak. Ezért nagy büntetés vár azokra a részegesekre, akik nem bánják meg bűneiket.”¹³

Cleopa megemlíti a túlzott alkoholfogyasztásról leszokni nem tudó püspökök és papok kizárását, valamint az ugyanabba a bűnbe esett laikusok kiközösítését.¹⁴

¹² Radu, Ioan-Lucian: Sfântul Timotei și consumul de alcool. In: *Doxologia.ro*. <https://doxologia.ro/sfantul-timotei-consumul-de-alcool> (2026. máj. 16.).

¹³ Gavrilaș, Călin: Ce spune Biblia despre consumul de alcool? Pedepsa care-i așteaptă pe bețivi pe lumea cealaltă. In: *Adevărul.ro*. (2022. ápr. 4.) <https://adevarul.ro/stiri-locale/constanta/ce-spune-biblia-despre-consumul-de-alcool-1898689.html> (2026. máj. 17.).

¹⁴ Uo.

Frantz Floyd és Liviu Burlacu atya

Frantz Floyd atya, az Egyesült Államokból Romániába küldött ortodox misz-szionárius pap, aki a kábítószerfüggőkkel foglalkozó kolozsvári Sf. Dimitrie köz-pontot vezeti, gyógyíthatatlan betegségnek nevezi az alkoholizmust, és azt hang-súlyozza, hogy „a terápiás folyamat sikeréhez teljes absztinenciára van szükség”, valamint hogy az absztinenciának imádsággal és bűnbánattal kell együtt járnia.¹⁵

Liviu Burlacu atya, aki alkoholfüggő volt, Bákóban alapított terápiás közpon-tot, az Izvorul Tămăduirii (Gyógyulás Forrása) nevű intézményt. Amikor megkér-dezték tőle, hogyan sikerült ennyi embert meggyógyítani a függőségből, egy szent szavaival válaszolt: „Isten az író, én csak a toll vagyok.”¹⁶ Mindenki, aki segítséget kér, azt Istentől és Szentlelkétől kapja meg. Ez a kulcs ahhoz, hogy újrakezdje az életét, és függőség nélkül éljen. A függőség Burlacu szerint nem az elme vagy a test betegsége, hanem a léleké, és az Isten hiányát tükrözi az ember életében. Ha valaki ismeri Istent, megtapasztalja az ő szeretetét, akkor nem lesz szüksége semmire, ami árt, mint például az alkoholra vagy a drogra. Nemcsak a függő szenved, hanem az egész családja és a szerettei köre is. Burlacu atya az alkoholizmust pokolnak tekinti, amelyen ő maga is átment. Azt is hangsúlyozza, hogy mindazt, amit a terá-piás központban a függő kliensekkel és értük tesz, Isten dicsőségére teszi. Ez az egyetlen motivációja; és miközben a függőkkel dolgozik, segít nekik józanokká válni és új életet kezdeni, ezt a csapattagjai iránti és a függők iránti szeretettel teszi. Vallja, hogy szeretet nélkül nem lehet kihozni őket abból a pokolból, amelyben él-nek.¹⁷ Nemcsak abban akar segíteni nekik, hogy valamiképpen túléljenek, hanem abban is, hogy teljes életük legyen, vagyis Istennel való közösségben éljenek.

Az addikciók reformátori szemszögből

Luther Márton

Luther Mártonra és a protestáns mozgalomra úgy is lehet tekinteni, mint az eu-ropai és azon túl a mérsékelt sörfogyasztási kultúra megteremtőire.¹⁸ Luther elő-szeretettel fogyasztotta a sört.¹⁹ Mivel a Biblia nem tesz említést a sörről, csak

¹⁵ Floyd, Frantz: Eliberarea de alcoolism prin pocăință. In: *Lumina*. (2011. febr. 17.) <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/eliberarea-de-alcoolism-prin-pocainta-15274.html> (2026. máj. 17.).

¹⁶ Părintele Liviu Burlacu – omul care salvează oameni de dependența de alcool sau de dro-guri! In: *YouTube*. <https://www.youtube.com/watch?v=hmTLWoXZE-E> (2026. máj. 17.).

¹⁷ Uo.

¹⁸ Stegmann, Andrea: Martin Luther and the beer. In: *Wittenberg Center for Reformation Studies*. <https://wittenbergcenter.de/martin-luther-and-the-beer> (2026. máj. 17.).

¹⁹ „– Ha a mi Urunk Istenünk meg tudja bocsátani nekem, hogy jó húsz éven át megfeszítet-tem és gyötörtem őt misézéssel, akkor talán azt is javamra írhatja, hogy néhanapján egy-egy jó nagyot hörpintettem az ő dicsőségére. Isten adja, hogy a világ ezt a saját belátása szerint értel-

a borról, Luther a következőképpen értékelte e két italt: „– A bor dicséretes dolog, és szó esik róla a Szentírásban (Zsolt 104,15; 1Tim 5,23), a sör pedig emberi hagyomány.”²⁰ Szintén a Zsolt 104,15-re hivatkozva mondja: „Urunk Istenünk maga dicséri az ő teremtményeit, midőn azt mondja: »A bor megvidámítja az ember szívét, és a kenyér megerősíti őt.«”²¹ Viszont határozottan ellenezte a szélsőségeket, beleértve a sör vagy bor lerészegedésig történő fogyasztását is. 1526 szeptemberében, amikor a torgaui fejedelmi udvarban tartózkodott, „kemény és szigorú prédikációt” mondott a részegeskedés ellen, de ennek nem lett sok eredménye, s ezért a következőt határozta el:

„De ha majd megint fölkeresem a fejedelmet, bizony nem iszom vele, hanem arra kérem: szigorú büntetés terhe mellett parancsolja meg minden alattvalójának és udvari emberének, hogy igyák le magukat a sárga földig. Akkor talán ha parancsot kapnak rá, megpróbálnak ellenére tenni, mert *nitimur in vetitum*: ami tilos, arra törekszünk.”²²

A Gal 5,19–21 a „test cselekedetei” közé sorolja a részegséget. Luther azzal kezdi az itt olvasható bűnlajstrom kommentálását, hogy „a testet nem csupán a bűnös vágyak értelmében kell felfogni, hanem minden olyasmiként, ami ellentétes a kegyelem Lelkével”,²³ majd tisztázza:

„Az apostol [...] e bűnöket nem nevezi a lélek habitusának, hanem cselekedeteknek, és mindegyiknek ugyanazon habitust tulajdonítja, azt ugyanis, hogy test, vagyis az Ádámtól született egész ember.”²⁴

A részesség bűnéhez pedig a következőket fűzi:

mezze.” Ld. Weit Dietrich gyűjteménye (1531–1533): 139. Isten sok mindent a javunkra ír. (Ford. Márton László.) In: *Luther válogatott művei 8. Asztali beszélgetések*. Márton László új fordítása kiegészítve Csepregi Zoltán, Masznyik Endre és Virág Jenő korábban megjelent szövegeivel. Szerkesztette, a szöveget válogatta és gondozta Csepregi Zoltán. Luther Kiadó, Budapest 2015, 87.

²⁰ Weit Dietrich gyűjteménye (1531–1533): 254. [Bor vagy sör]. (Ford. Márton László.) In: *Luther válogatott művei 8. Asztali beszélgetések*, 103.

²¹ Johannes Schlaginhaufen gyűjteménye (1531–1533): 1605. A teremtmények dicsérete. In: uo. 232. Ld. még: Anton Lauterbach naplója (1538): 4133. Néhány kérdés. Uo. 495.: „– A vendégeknek bőven kell adni kortyolnivalót, hogy jókedvük kerekedjék, merthogy a Szentírás mondja, »kenyér, amely megerősíti az ember szívét, és bor, amely vidámítja az ember szívét« (Zsolt 104,15).”

²² Anton Lauterbach és Hieronymus Weller gyűjteménye (1536–1537): 3468. A részegeskedésről. Uo. 371. Ld. még Johannes Mathesius gyűjteménye: (154): 4953. A fejedelmek szokjanak le a részegeskedésről, hogy botrányozást ne okozzanak. Uo. 557.

²³ Első Galata levélkommentár (1519). In: *Luther válogatott művei 9. A Római és a Galata levél magyarázata*. Fordították Dér Katalin, Krähling Edit. Szerkesztette és a szöveget gondozta Csepregi Zoltán, Horváth Orsolya, Krähling Edit. Luther Kiadó, Budapest 2020, (519–736), 700.

²⁴ Uo. 701. Ld. még Cook, C. H. Christopher: *i. m.* 67.

„[...] Pál nemcsak a bortól, hanem a szeszes ital minden más formájától is óv. [...] A Szentírás különféle helyein erősen ajánlja a bortól való tartózkodást és a józanságot. [...] Teljesen nyilvánvaló, hogy a részegség tájainkon valamiféle kór, melyet az isteni harag bocsátott ránk. A test betegségeit kerüljük, minden igyekezetünkkel felvértezzük magunkat ellenük, és gyógyítjuk őket, hogy ne emésszenek fel minket, míg ebbe a fertőzötbe példátlan vaksággal saját magunk rohanunk, nincs senki, aki legalább figyelmeltetne, vagy tiltaná, így aztán vészterhebben terjed, hogysem remény lehetne a tőle való megtisztulásra.”²⁵

Véleménye szerint feszültség van Isten kegyelme és az emberi szabad akarat között. Teológiájában inkább a részegséget, mint az akarat meggyengülését tartja szem előtt, és nem annyira az értelem meggyengülését.²⁶

Kálvin János

Kálvin János az 5Móz 14,26 alapján mondott prédikációjában nemcsak a *solí Deo gloriát* emeli ki, hanem azt is, hogy Isten jelenlétében élünk, és hogy az étkezéseinken és lakomáinkon tanúsított magatartásunknak is ő az elbírálója. Ugyanebben a prédikációjában mondja azt is, hogy „amikor bort vagy erős italt iszunk, azt a mennyei szőlősgazda színe előtt tesszük, aki azért adta nekünk ezeket, hogy örömmel éljünk ajándékaival”.²⁷ Kálvin szerint soha nem ülünk le enni és inni az asztalhoz anélkül, hogy elismernénk: Isten asztalához vagyunk meghíva. A *keresztényen vallás rendszere* című művében egyértelműen kifejti, hogy miként kell helyesen élnünk földi javainkkal, többek között az itallal is:

„Azon dolgoktól sem kell menekülnünk, amelyek nem feltétlenül szükségünket, hanem többnyire örömléteket szolgálják. Viszont mindenképpen mértéket kell tartanunk, hogy tiszta legyen a lelkiismeretünk, akár a szükségünkre adatott, akár az örömléteket szolgáló dolgokat használjuk. [...] Azt ugyan én is elismerem, hogy nem kell és nem is lehet a lelkiismeretet szigorú és pontos szabályokkal megkötni, de mivel a Szentírás általános szabályokat állít fel a helyes használatra nézve, nekünk mindenképpen korlátai között kell maradnunk.”²⁸

A következő bekezdésben pedig ezt írja:

„Legyen ez az alapelv: Isten ajándékainak használatát nem vetjük el, ha pontosan ugyanarra a célokra fordítjuk, amelyre azokat teremtték. Létehozta és elrendelte,

²⁵ *Első Galata levélkommentár* (1519), 702–703.

²⁶ Cook, C. H. Christopher: *i. m.* 69.

²⁷ West, Jim: A Sober Assessment of Reformational Drinking. In: *Modern Reformation* (Thursday, July 5th 2007). <https://www.modernreformation.org/resources/articles/a-sober-assessment-of-reformational-drinking> (2026. máj. 17.).

²⁸ *Institutio* III. 10,1. Kálvin János: *Institutio Christianae Religionis. A keresztényen vallás rendszere*. 1559. I. kötet. Fordította és jegyzetekkel ellátta Buzogány Dezső. Református Egyházi Könyvtár. Új folyam 71. Kálvin János Kiadó, Budapest 2014, 544–545.

hiszen javunkra és nem elvesztésünkre teremtette. Ezért csak az jár helyes úton, aki ezt a célt szem előtt tartja. Ha már most megfontoljuk, hogy mi végre teremtette a táplálékot, azt találjuk, hogy nemcsak szükségünk kielégítéséről, hanem örömünkről és vígságunkról is gondoskodni akart. [...] Ha nem így volna, a próféta sem sorolta volna Isten jótéteményei közé azt, hogy *a bor megörvendeztetí az ember szívét, az olaj pedig ragyogóvá teszi az arcát* [Zsolt 104,15]. A Szentírás sem emlegetné lépten-nyomon, hogy mindezeket azért adta az embereknek, hogy jóságát dicsérjék.”²⁹

Összegzésképpen megállapíthatjuk, hogy a Szentírás alapján mindkét reformátor Isten adományának tekintette a bort, de határozottan elleneztek a részegséget és a mértéktelenséget.

George Whitefield (1714–1770)

George Whitefield anglikán vándorlelkész, a metodizmus és az evangelikál mozgalom egyik alapítója a 18. századi nagy-britanniai és észak-amerikai nagy ébredés kiemelkedő alakja volt. 1739-ben a Withaker nevű hajó fedélzetén mondta el *The Heinous Sin of Drunkenness (A részegség förtelmes bűne)* című prédikációját az Ef 5,18 („Ne részegedjetek meg bortól, amelyben pusztulás van, hanem teljete meg Lélekkel”) textus alapján. A prédikáció bevezetésében sajnálattal állapítja meg:

„Most, hogy a világ keresztyénné lett, és az evangélium tanításait mindenütt elfogadták, azt gondolhatnánk, nincs szükség ennek az intésnek az ismétlésére. De jaj, keresztyének, vagyis inkább hamisan úgynevezett keresztyének általában mindenféle bűnnek foglyai, különösen pedig a részegségnek, és pedig olyannyira, hogy ha Pál apostol feltámadna a halálból, könnyen azt hihetné, hogy legtöbben visszatértünk a néma bálványok imádásához [...]”³⁰

Miután azt is megállapítja, hogy noha némely világi előjáró még büntetéssel is igyekezett megfékezni a részegséget, mégis tízezrek hullanak el nap mint nap a részegség bűne miatt, „sőt az emberek mintha szövetséget kötöttek volna a pokkollal”, hat pontban fejti ki e bűn súlyosságát: 1. a részegség olyan bűn, amely rendkívüli módon sérti Istent, mert visszaél az ő jó adományaival; 2. a részegséget az teszi még súlyosabb bűnné, hogy az ember saját teste ellen vétkezik általa; 3. a részegség megfosztja az embert az értelmétől; 4. kapuja és előfutára sok más bűnnek; 5. eltávolítja a Szentlelket az embertől; 6. alkalmatlanná tesz a mennyei öröm megélésére, és Isten örök haragját vonja maga után. Ezután a részegségtől

²⁹ *Institutio* III. 10.2. Uo. 545–546.

³⁰ *The Heinous Sin of Drunkenness*. A sermon preached by George Whitefield. Printed for C. Whitefield, London 1739. Ennek szövegét ld. The heinous sin of drunkenness. A sermon / preached by George Whitefield, A.B. of Pembroke College, Oxford. In: *University of Michigan Library*. <https://quod.lib.umich.edu/e/evans/N03782.0001.001/1:2?rgn=div1;view=fulltext> (2026. máj. 17.).

való szabadulás módjára mutat rá három pontban: 1. imádkozás által; 2. a rossz társaságok kerülésével; 3. az önmegtagadás gyakorlásával.³¹

Protestáns felfogások

Alkoholfogyasztás a Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetségének alapokmányában

A Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége (RMBGySz) 2017-ben egészítette ki alapokmányát az alkoholfogyasztásról szóló alfejezettel.³² A fejezet egy igen jogos kérdést vet fel: bár a társadalom nagyon érzékeny a túlzott cukor-, só- és zsírfogyasztásra, a kábítószeres kereskedelme és fogyasztása pedig teljesen tilos, hogyan lehetséges, hogy a legszélesebb körben fogyasztott kábítószer, az alkoholt szabadon árulják, sőt reklámozzák is? Mielőtt eljutnának az alkoholfogyasztással kapcsolatos végső üzenethez, a fejezet végén visszatérnek azokhoz a bibliai szakaszokhoz, amelyek a józansággal és az alkoholos mámorral kapcsolatosak, megállapítják, hogy a bibliai időkhöz képest manapság az emberek nem a szomjúság csillapítása érdekében isznak alkoholt, hanem annak hatása érdekében. „Egy kis mennyiségű, mértékletesen fogyasztott alkohol talán nem bűn, de nem is mondható jó dolognak.”³³ A teljes absztinencia veszélytelen, de a mértékletes fogyasztás fontos kérdést vet fel: hogyan határozhatjuk meg, hol van a mértéktartó ivás határa? Az alkoholfogyasztás kérdésével kapcsolatos baptista cikkek alapjául a bibliai felszólítást tekintik: maradjunk józanok, hogy ne ártsunk magunknak és a körülöttünk lévőknek, és legyünk jó példaképek az egyházban és a társadalomban. A 9–15. cikkelyek idézik és értelmezik a mértékletességről szóló bibliai szakaszokat és Pál apostol absztinenciára vonatkozó szavait. A 16. cikk felett a *Nyilatkozat* alcím olvasható, a 16–18. cikkelyek pedig összefoglalják az RMBGySz alkoholfogyasztással kapcsolatos hitvallását és ajánlásait. Minden prédikátor és a baptista gyülekezetekben bármilyen formában szolgáló személyek felé, de a tagok számára is a teljes absztinencia a fő ajánlás. A *Nyilatkozat* ajánlásként és szeretetteljes testvéri kérésként nyert megfogalmazást, fő okai és indítékai pedig a 17. cikkelyben találhatók: hogy elkerüljük az ördög csapdáit; 2. hogy megteljünk a Szentlélekkel; 3. hogy tiszta szívvel és józan elmével tudjunk imádkozni; 4. hogy jó tanúságot tegyünk a kívülállók számára, és megerősítsük a gyülekezet bizonyágtételét; 5. hogy józanul reméljük azt a kegyelmet, amelyet Jézus hoz majd nekünk, amikor visszatér.

Különös, hogy az utolsó, 18. cikkely azokhoz a tagokhoz szól, akik szőlőültetvényből vagy gyümölcsösből élnek. Az ajánlás számukra az, hogy adják fel ezeket

³¹ Erre a prédikációra hivatkozik Cook, C. H. Christopher: *i. m.* 72. is.

³² Borzási István (szerk.): A Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetségének Alapokmányai, 232–237. (A továbbiakban: RMBGySz *Alapokmányai*.)

³³ Uo. 232.

a megélhetési forrásokat, és keressenek más lehetőségeket. Amennyiben ez nem lehetséges, arra kérik őket, hogy adják el vagy dolgozzák fel a gyümölcsöt anélkül, hogy alkoholtartalmú italt állítanának elő belőlük.³⁴

A Romániai Pünkösdi Egyház és a szerfogyasztás

Az alapvető kérdés az, hogy miért költenének a keresztények olyan anyagokra pénzt, amelyek függőséget okozhatnak. Mivel fennáll ez a veszély, a hívőknek kerülniük kell ezek használatát. Ebben az összefüggésben hivatkoznak a vonatkozó bibliai versekre is, például az Ézs 55,2-re („Miért adnátok pénzt azért, ami nem kenyér, fáradozásotok jutalmát olyanért, amivel nem lehet jóllakni?”) vagy a Hós 4,11-re („Paráznaság, bor és must elveszi az ember esztét.”).³⁵ Más szavakkal, mindent el kell kerülni, ami függőséget okozhat. A pünkösdiiek azonban nem feltétlenül gondolkodnak így világszerte. Például az Amerikai Egyesült Államokban a pünkösdiiek körülbelül 23%-a támogatja a mértékletes alkoholfogyasztást.

A Hetednap Adventista Egyház

Vannak olyan felekezetek is, amelyek határozottan ellenzik az alkoholfogyasztást és bármilyen más szerrel való visszaélést, és a Szentírásra hivatkozva bizonyítják, hogy az egyház számára a tartózkodás az egyetlen járható út. Ezek közé tartozik az adventista egyház is.

Az adventista mozgalom az alkohol fogyasztásának teljes mellőzését támogatja. A Hetednap Adventista Egyház Romániai Uniója egy olyan cikket tett közzé honlapján, amelyet amerikai testvéregyházuk honlapjáról vettek át és fordítottak román nyelvre. A cikk tudományos adatokat és kutatási eredményeket mutat be, és kiemeli, hogy a tudomány közel áll ahhoz, amit az adventista tanítás már kezdetől fogva hirdet, és azokra az adatokra hivatkozik, amelyeket az amerikai Nemzeti Rákkutató Intézet közölt a túlzott alkoholfogyasztás és a rák kialakulásának kockázata közötti összefüggésről. A nagyivók és a mértéktelen ivók nagyobb kockázatnak vannak kitéve, mint azok, akik naponta csak egy italt fogyasztanak, és

³⁴ Az Amerikai Egyesült Államokban a baptisták 33%-a véli úgy, hogy az alkoholfogyasztás nem tilos a Szentírásban, de a mértékletesség fontos. De még az Egyesült Államok Baptista Egyházán belül is vannak eltérések. A déli baptista lelkészek mindössze 3%-a fogyaszt alkoholt, és 67%-uk úgy véli, hogy az alkoholfogyasztás egyáltalán nem bibliai. A nem déli baptista lelkészeknek körülbelül 25%-a nem utasítja el az alkoholfogyasztást. Ld. Lălu, Carmen: Majoritatea protestanților practică abținerea de la alcool. In: *Semnele Timpului*. 4. decembrie 2018. <https://semneletimpului.ro/religie/protestanti/majoritatea-protestanților-practica-abținerea-de-la-alcool.html> (2026. máj. 17.).

³⁵ *Este permis unui creștin să consume băuturi alcoolice? (Geneza 9, 20–27)* 18. decembrie 2020. In: *Biserica Penticostală Cezareea Reșița*. <https://www.cezareea.ro/este-permis-unui-crestin-sa-consume-bauturi-alcoolice/> (2026. máj. 17.).

sokkal nagyobb kockázatnak, mint azok, akik hetente csak egy italt fogyasztanak. A cikk arra a következtetésre jut, hogy a tudomány ma már lépést tart az általuk vallott teljes absztinenciával kapcsolatos meggyőződéssel, azonban a Nemzeti Rákkutató Intézet adatai azt támasztják alá, hogy „számos tanulmány szerint az alkoholfogyasztás összefüggésbe hozható a veserák, a pajzsmirigyrák és a non-Hodgkin-limfóma kockázatának csökkenésével is”.³⁶ A tanulmány szerint viszont a szövetségi kormány 2020–2025-ös amerikai táplálkozási irányelvei azt javasolják, hogy az alkoholt fogyasztók mérsékelten éljenek a szeszes italokkal, azaz az alkoholfogyasztás napjain a férfiaknál napi két italra vagy annál kevesebbre, a nőknél pedig napi egy italra vagy annál kevesebbre korlátozzák a fogyasztást.

A Hetednap Adventista Egyház esetében különösen értékelendő az elkötelezettség és az a figyelem, amit az egészséges életmód, az egészséges táplálkozás és italok tekintetében tanúsítanak. Világszerte számos egészségügyi intézményt és kórházat alapítottak, és emellett tekintélyes mennyiségű irodalmat tettek közzé, amely összekapcsolja a bibliai tanításokat és az egészséget. Abban is igazuk van, hogy az absztinenciának nincs kockázata, hiszen a túlzott ivászatba és függőségbe torkolló alkoholfogyasztás egészségügyi, társadalmi, gazdasági, kapcsolati, munkaképességi és több más gondot is okozhat.

A Bukaresti Evangéliumi Református Egyház

A Bukaresti Evangéliumi Református Egyház, amely az Észak-Amerikai Egyesült Református Egyház leányegyháza, a világszerte működő református és presbiteriánus egyházak hitvallásait vallja magáénak. Weboldalukon az alkoholfogyasztással kapcsolatos álláspontjukat is közlik, és idézik Wayne Grudem álláspontját, aki szerint a részegség egyrészt nem lehet Isten akaratának megfelelő, másrészt viszont számos bibliai szakasz beszél az italokról mint Isten jó adományairól, amelyeket hálaadással kell fogyasztanunk. Ilyen például a Zsolt 104,14–15: „Füvet sarjasztasz az állatoknak, növényeket a földművelő embernek, hogy kenyeret termeljen a földből, és bort, amely felvidítja az ember szívét, és ragyogóbbá teszi arcát az olajnál, a kenyér pedig erősíti az ember szívét.” Egyéb kapcsolódó igehelyek: Péld 3,9–10; Préd 9,7. Bizonyos esetekben a bor az Isten jelenlétében tartott örömteli ünneplés része; például amikor Ábrahám legyőzte a Lótot elfogó királyok csapatait, és „Melkisédek, Sálém királya kenyeret és bort vitt ki” neki, és megáldotta őt (1Móz 14,18–20). Ehhez hasonlólt olvashatunk az 5Móz 14,22–26-ban is. Számos újszövetségi verset felsorolva Grudem ezt a bibliai következtetést idézi: „Isten minden teremtménye jó, és semmi sem elvetendő, ha hálaadás-

³⁶ Alcohol and Cancer Risk. In: *National Cancer Institute*. <https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/alcohol/alcohol-fact-sheet#what-is-the-evidence-that-alcohol-drinking-can-cause-cancer> (2026. máj. 17.).

sal élnek vele, mert Isten ígéje és a könyörgés megszenteli” (1Tim 4,4–5; lásd még Kol 2,20–23).³⁷

A református tanítás egy másik szempontja Pál apostol intelme: vigyáznunk kell arra, hogy cselekedeteinkkel ne okozunk botránkozást másoknak. Egy másik fontos szempont az alkoholfogyasztással kapcsolatban az 1Kor 10,23: „Minden szabad, de nem minden használ. Minden szabad, de nem minden épít.”³⁸

Az Evangéliumi Református Egyház blogjában (ennek a felekezetnek Bukarestben és Kolozsváron vannak gyülekezetei) a következőket olvashatjuk:

„Az úgynevezett »evangélikák« spektrumban sok egyház és ember tiltja az alkoholtartalmú italok fogyasztását. Ez a tilalom viszonylag új keletű a keresztyénség történetében, elterjedése pedig egy sor olyan mítoszon alapul, amelyet a Szentírás igazsága tisztázhat.”³⁹

Ez követően kilenc mítoszt sorolnak fel, amelyekre egyenként adnak bibliai alapú választ.

Következtetések

A fentiekből azt az egyértelmű következtetés vonhatjuk le, hogy Krisztus követése és akarátának teljesítése a józan életvitelben nyilvánul meg, amely elősegíti a felelősségteljes magatartás és a küldetéstudat fenntartását. A mértékletességet vallók felől pedig az a valódi kérdés, hogy miként tudjuk meghatározni a visszaélés kezdetét. A függőség kockázatának teljes elkerülése érdekében az a legjobb, ha távol tartjuk magunkat az alkoholtól, a kábítószerektől, egyszóval az egészségünkre károsan ható szerektől. Ugyanakkor a függőség veszélyétől való félelem megkérdőjelezhetetlen hitbeli alapelv, hiszen Isten ajándékait azért kaptuk, hogy az ő dicsőségére éljünk velük.

Nagy elődeink és a felekezetek kortárs teológusai abban is egyetértenek, hogy a szerek hatása alatt módosult tudat nem kedves Isten előtt. Azoban Aquinói Szent Tamás szerint a részekhez való viszonyulásunkat is meg kell vizsgálnunk, hogy ne a látszat szerint ítéljük meg az embert. Nem mindegy, hogy aki túlzottan él a szerekkel, beismeri-e ezt, harcol-e ellene, kért-e már segítséget, vagy egyszerűen látja, tudja, hogy függő, de nem akar változtatni ezen.

Fontos szempont, hogy Isten dicsőségét vagyunk hivatottak felmutatni, a józanság pedig a bizonyágtétel egyik fontos alappillére és az Istentől eltávolodott emberek megszólításának előfeltétele.

³⁷ Grudem, Wayne: Ce spune Biblia despre consumul de băuturi alcoolice? 14 ianuarie 2025. In: *Corpus Reformatorum*. <https://corpusreformatorum.org/2025/01/14/ce-spune-biblia-despre-consumul-de-bauturi-alcoolice/> (2026. máj. 17.).

³⁸ Uo.

³⁹ 9 mituri despre consumul de alcool. In: *Biserica Evanghelică Reformată*. <https://www.evangelicreformat.org/new-page-39> (2026. máj. 17.).

Amint azt XIV. Leó pápa nyilatkozata is tanúsítja, az addikciók nagyobb kontextusba helyezése szinte már felmenti a függő beteget a személyes felelősség terhe alól. Ha viszont felszabadítjuk a függőket az egyéni felelősség terhe alól, a felépülés és hosszú távú „szárazon” maradás lehetőségétől, akkor ez énképük és felelősségük torzulását idézheti elő.

A terápiát, illetve az élet újjáépítésének módját illentően döntő fontosságú a szeretet: szeretni kell a függőt, hogy segíteni lehessen neki. Emellett fontos az Isten iránti szeretet, amelyet meg kell mutatni a függőkkel és családjaikkal való foglalkozás során, mert a teljes gyógyulás csak Istentől jöhet, aki Jézus Krisztusban nyilatkoztatta ki magát.

Az adventista egyház a Mayo Klinika kutatására⁴⁰ alapozva foglal állást a teljes absztinencia mellett, viszont figyelmen kívül hagyja a klinika azon kutatási eredményét, hogy a vörösbor jótékony hatással van a szívre, és hogy a John Hopkins Egyetem, amely szintén kutatta a vörösbor hatásait, arra az eredményre jutott, hogy a vörösbor segíti a stroke megelőzését.⁴¹

Végül, de nem utolsósorban Laura B. Koenig, Jon Randolph Haber, valamint Theodore Jacob azt kutatta, hogy van-e összefüggés a gyermekkori vallási hovatartozás és a felnőttkori alkoholfogyasztás között. A kutatás eredményét közlétező tanulmány szerint a gyermekkori vallási hovatartozás és szocializáció még felnőttkorban is hatással lehet az alkoholfogyasztási szokásokra. A QFI (*Quantity-Frequency Index*), vagyis az elfogyasztott alkohol mennyiségének és gyakoriságindexének, illetve az alkoholdependencia tüneteinek és diagnózisainak időbeli alakulását vizsgálva arra a következtetésre jutottak, hogy a nem vallásosak több alkoholt fogyasztottak, mint a vallásosak, míg az elkülönülő vallási felekezetekhez tartozók fogyasztották a legkevesebb alkoholt.⁴²

Felhasznált irodalom

Address of Pope John Paul II to the Participants in The International Conference on the Scientific, Social and Moral Aspects of Alcoholism. Friday, 22 June 1984. In: *The Holy See*. https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/en/speeches/1984/june/documents/hf_jp-ii_spe_19840622_conf-int-alcoolismo.html (2026. máj. 17.).

⁴⁰ Red Wine and Resveratrol: Good for Your Heart? The Mayo Clinic, January 26, 2026. In: *Maino Clinic*. <http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/heart-disease/in-depth/red-wine/art-20048281> (2026. máj. 17.).

⁴¹ Red Wine May Prevent Stroke Damage. NBC News, October 16, 2006. In: *NBC News*. <https://www.nbcnews.com/id/wbna15279713> (2026. máj. 17.).

⁴² Koenig, L. B. – Haber, J. R. – Jacob, T.: Childhood Religious Affiliation and Alcohol Use and Abuse Across the Lifespan in Alcohol-dependent Men. In: *Psychology of Addictive Behaviors* 25 (2011/3), 381–389.

- Address of Pope Leo XIV to Participants in the International Day Against Drug Abuse and Illicit Trafficking. San Damaso Courtyard, Thursday, 26 June 2025. In: *The Holy See*. <https://www.vatican.va/content/leo-xiv/en/speeches/2025/june/documents/20250626-giornata-lotta-droga.html> (2026. máj. 17.).
- Alcohol and Cancer Risk. In: *National Cancer Institute*. <https://www.cancer.gov/about-cancer/causes-prevention/risk/alcohol/alcohol-fact-sheet#what-is-the-evidence-that-alcohol-drinking-can-cause-cancer> (2026. máj. 17.).
- Borzási István (szerk.): *A Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetségének Alapokmányai*. Romániai Magyar Baptista Gyülekezetek Szövetsége, Oradea-Nagyvárad 2017.
- Cook, C. H. Christopher: *Alcohol, Addiction and Christian Ethics*. New Studies in Christian Ethics, Series Number 27. Cambridge University Press, Cambridge (UK) 2008.
- Csepregi Zoltán (szerk.): *Luther válogatott művei 8. Asztali beszélgetések*. Márton László új fordítása kiegészítve Csepregi Zoltán, Masznyik Endre és Virág Jenő korábban megjelent szövegeivel. Luther Kiadó, Budapest 2015.
- Este permis unui creștin să consume băuturi alcoolice? (Geneza 9, 20–27)* 18 decembrie 2020. In: *Biserica Penticostală Cezareea Reșița*. <https://www.cezareea.ro/este-permis-unui-crestin-sa-consume-bauturi-alcoolice/> (2026. máj. 17.).
- Floyd, Frantz: Eliberarea de alcoholism prin pocăință. In: *Lumina*. (2011. febr. 17.) <https://ziarullumina.ro/actualitate-religioasa/stiri/eliberarea-de-alcoolism-prin-pocainta-15274.html> (17 mai 2026).
- Gavrilaș, Călin: Ce spune Biblia despre consumul de alcool? Pedepsa care-i așteaptă pe bețivi pe lumea cealaltă. In: *Adevărul.ro*. (2022. apr. 4.) <https://adevarul.ro/stiri-locale/constanta/ce-spune-biblia-despre-consumul-de-alcool-1898689.html> (2026. máj. 17.).
- Grudem, Wayne: Ce spune Biblia despre consumul de băuturi alcoolice? 14 ianuarie 2025. In: *Corpus Reformatorum*. <https://corpusreformatum.org/2025/01/14/ce-spune-biblia-despre-consumul-de-bauturi-alcoolice/> (2026. máj. 17.).
- Kálvin János: *Institutio Christianae Religionis. A keresztyén vallás rendszere. 1559*. I. kötet. Fordította és jegyzetekkel ellátta Buzogány Dezső. Református Egyházi Könyvtár. Új folyam 71. Kálvin János Kiadó, Budapest 2014.
- Koenig, L. B. – Haber, J. R., – Jacob, T.: Childhood Religious Affiliation and Alcohol Use and Abuse Across the Lifespan in Alcohol-dependent Men. In: *Psychology of Addictive Behaviors* 25 (2011/3), 381–389.
- Lălu, Carmen: Majoritatea protestanților practică abstinența de la alcool. In: *Semnele Timpului*. 4 decembrie 2018. <https://semneletimpului.ro/religie/protestanti/majoritatea-protestantilor-practica-abstinenta-de-la-alcool.html> (2026. máj. 17.).
- Luther válogatott művei 8. Asztali beszélgetések*. Márton László új fordítása kiegészítve Csepregi Zoltán, Masznyik Endre és Virág Jenő korábban megjelent szövegeivel. Szerkesztette, a szöveget válogatta és gondozta Csepregi Zoltán. Luther Kiadó, Budapest 2015.
- Luther válogatott művei 9. A Római és a Galata levél magyarázata*. Fordította Dér Katalin, Krähling Edit. Szerkesztette és a szöveget gondozta Csepregi Zoltán, Horváth Orsolya, Krähling Edit. Luther Kiadó, Budapest 2020, (519–736), 700.
- Nem Advent*. https://www.newadvent.org/fathers/1102022.htm?utm_source=chatgpt.com (2026. máj. 17.).

- Nem Advent.* https://www.newadvent.org/fathers/1102029.htm?utm_source=chatgpt.com (2026. māj. 17.).
- Părintele Liviu Burlacu – omul care salvează oameni de dependența de alcool sau de droguri! In: *YouTube*. <https://www.youtube.com/watch?v=hmTLWoXZE-E> (2026. māj. 17.).
- Radu, Ioan-Lucian: Sfântul Timotei și consumul de alcool. In: *Doxologia.ro*. <https://doxologia.ro/sfantul-timotei-consumul-de-alcool> (2026. māj. 17.).
- Red Wine and Resveratrol: Good for Your Heart? The Mayo Clinic, January 26, 2026. In: *Maino Clinic*. <http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/heart-disease/in-depth/red-wine/art-20048281> (2026. māj. 17.).
- Red Wine May Prevent Stroke Damage. NBC News, October 16, 2006. In: *NBC News*. <https://www.nbcnews.com/id/wbna15279713> (2026. māj. 17.).
- Stegmann, Andrea: Martin Luther and the beer. In: *Wittenberg Center for Reformation Studies*. <https://wittenbergcenter.de/martin-luther-and-the-beer> (2026. māj. 17.).
- West, Jim: A Sober Assessment of Reformational Drinking. In: *Modern Reformation* (Thursday, July 5th 2007). <https://www.modernreformation.org/resources/articles/a-sober-assessment-of-reformational-drinking> (2026. māj. 17.).
- Whitefield, George: *The Heinous Sin of Drunkenness. A sermon*. Printed for C. Whitefield, London 1739.
- Whitefield, George: The heinous sin of drunkenness. A sermon. Whitefield, A. B. of Pembroke College, Oxford. In: *University of Michigan Library*. <https://quod.lib.umich.edu/e/evans/N03782.0001.001/1:2?rgn=div1;view=fulltext> (2026. māj. 17.).
- 9 mituri despre consumul de alcool. In: *Biserica Evanghelică Reformată*. <https://www.evangelicreformat.org/new-page-39> (2026. māj. 17.).

* * *

Selection on Substance Abuse and Addictions from a Christian Perspective

The Bible has got very clear and comprehensive teachings regarding drinking, substance abuse, temperance. The basic ideas and principles in the Holy Scriptures are normative for those who adhere to the teachings of the prophets and of Jesus. However, throughout the history of the Christian church we can find very different approaches to alcohol consumption, substance abuse and in what should the Christian be immersed and in what not. In this article I collected and put together the thoughts and teachings on this matter of some of the great theologians of the past and in chronological order I came closer in time and got to some of the contemporary denominations and their influential theologians.

Keywords: Christian teaching, substance abuse, addiction, intemperance, therapy, abstinence.